

แหล่งท่องเที่ยวตำบลห้วยแห้ง

หลวงพ่โตวัดผาทั้ง

ประวัติสมเด็จพระพุฒาจารย์โต พรหมรังสี

สมเด็จพระพุฒาจารย์โต พรหมรังสี ท่านเป็นเชื้อพระวงศ์พระมหากษัตริย์ โดยเป็นพระโอรสนอกเสวตฉัตรในสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ 1 เมื่อครั้งดำรงพระยศเป็นเจ้าพระยาจักรี กับนางจูดซึ่งเป็นบุตรของนายผา นางลาชาวเมืองกำแพงเพชร เมื่อ พ.ศ.2318 นางจูดมารดาของสมเด็จพระโตก็ตั้งครรภ์และได้คลอดสมเด็จพระโต ณ วันพุธ เดือน 6 ปีวอก เมื่อ พ.ศ. 2319 ท่านมีตำหนิมิไฝดำอยู่ที่หลัง 1 เม็ด เพราะเหตุนี้มารดาจึงนำท่านไปถวายมอบให้พระอาจารย์แก้ววัดบางลำพูบน ต่อมามารดาขึ้นป่าขายทางเหนือ จึงไปตั้งตั้งหลักฐานอยู่เมืองกำแพงเพชร และได้นำสมเด็จพระโตมามอบให้กับพระครูวัดใหญ่เมืองพิจิตร เพื่อศึกษาวิทยาการต่าง ๆ จนจบพระคัมภีร์ มูลปกรณ์ทั้ง 5 คัมภีร์ตลอดคาถาอาคมต่าง ๆ

เมื่อ พ.ศ. 2325 พระเจ้ากรุงธนบุรีสิ้นอำนาจลง พระเจ้าจักรีพระมหากษัตริย์ศึกขึ้นเถลิงราช เปลี่ยนปฐมบรมจักรีวงศ์พระองค์แรก ทรงย้ายนครธนบุรีข้ามฝั่งมาตั้งไว้ฝั่งกรุงเทพมหานคร ทรงพระราชทานนามว่า พระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก เป็นรัชกาลที่ 1 กรุงเทพมหานคร

เมื่อ พ.ศ. 2331 เด็กชายโตอายุได้ 13 ขวบ มารดาได้ทำพิธีโกนจุกและมารดาได้นำพระครูวัดใหญ่ เมืองพิชิตรทำการบรรพชาเป็นสามเณรให้

เมื่อ พ.ศ.2333 อายุสามเณรโตได้ 15 ปีได้เรียนมูลธกัจจายะปกรณ์จบแล้วมารดา และเณรโตใคร่อยากเรียนให้สูงขึ้น จึงขอกำนพระครูวัดใหญ่นำส่งไปเรียนสำนักพระครู วัดเมืองไชยนาทบุรี 3 ปี จบพระบาลีในธรรมบทที่ปนิทศชาติ 10 ชาติ และเรียนจึงถึงชั้น 8 บาลี

เมื่ออายุ 18 จากถิ่นไปศึกษาในกรุงเทพฯ ถึงท่าวัดบางลำพู แรม 2 ค่ำเดือน 12 พ.ศ.2336 เป็นปีที่ 12 ในรัชกาลที่ 1

ครั้นเดือน 5 ปี พ.ศ.2337 ได้เข้าเฝ้าเจ้าฟ้าเจ้าแผ่นดิน และพักอยู่กับอาจารย์แก้ววัดบางลำพูบน ทางราชสำนักตั้งให้อาจารย์แก้วนำสามเณรโตไปจำอยู่วัด นิพพาราม ของสมเด็จพระสังฆราชด้วย

ปี พ.ศ.2340 เดือน 6 เจ้าฟ้ากรมหลวงสุนทร ให้พระโหราธิบดี นสามเณรโตไปบวชที่วัดตะไกร เมืองพิษณุโลกวันขึ้น 15 ค่ำเดือน 6 วันบวชเสร็จเวลา 7.00 น. วันพุธขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ปีมะเส็ง สมเด็จพระวันรัต วัดโสมนัสธรรมสถานบุรีเป็นอุปฌาย์ พระอาจารย์แก้วเป็นกรรมวาจารย์ พระอธิการวัดตะไกรเป็นอนุสาวนาจารย์ รุ่งขึ้นกลับกรุงเทพฯ และจำพรรษาอยู่ที่วัดนิพพาราม(วัดมหาธาตุ)ปีขาลอัฐศก พ.ศ.2349 ทรงเริ่มเทศนาธรรมเมื่ออายุ 30 พรรษา 10 เมื่ออายุได้ 54 ปี พรรษา 32 มารดาหมดอายุ (ตาย)

ปีถุณ พ.ศ. 2393 วันพุธขึ้น 1 ค่ำเดือน 5 เวลา 8 ทุ้ม 5 นาที สมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวสวรรคต ทรงพระชนมายุได้ 63 พรรษา กับ 11 วัน ส่วนสมเด็จพระโตมีอายุได้ 64 พรรษา พรรษา 42 และได้สัญญาบัตรพัดแขกหักทองขวางด้ามเป็นพระราชคณะที่พระธรรมกิตติเจ้าอาวาสวัดระฆังโสมนัสธรรมสถาน

ปีชวด พ.ศ. 2407 เข้าเทศนาในพระราชวังครั้งแรกแก่ พระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ครั้งถึงเดือน 11 ขึ้น 14 ค่ำคืนนี้ได้เลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระเทพกวีพระราชคณะในตำแหน่งสูง มีนิกภัตต์ 28 บาท ค่าข้าว 1 บาท

ครั้งถึงปีฉลู พ.ศ.2408 สมเด็จพระจอมเกล้าทรงสถาปนาขึ้นเป็นสมเด็จพระพุทธเจ้าอยู่หัวทรง 56 ท่านไปเทศนาถึงประเทศเขมร ท่านเป็นผู้พูดที่สนุกชอบสนุก ในขณะที่พระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรง สวรรคต สมเด็จพระโตไปเยี่ยมยังเดินร้องไห้จนรอบวัดและกล่าวว่า หมดสนุกแล้วๆๆ จนรอบวัดระฆัง เมื่อ สมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์จุลจอมเกล้า เสด็จขึ้นเถลิงราช สมเด็จพระโตก็ทำพระพิมพ์ 5 ชั้น 7 ชั้น 9 ชั้นขึ้น ตั้งใจว่าจะนำถวายพระจุลจอมเกล้าส่วนพระพิมพ์ครั้งก่อนนั้น สมเด็จพระโตได้นำไปบังจู่ไว้ในพระเศวตไฉโยหมด และพิมพ์ 5 ชั้น 7 ชั้น 9 ชั้นขึ้นมาอีก 84,000 องค์ เท่าพระธรรมชั้นดั่งนั้นสมเด็จพระโตจึงมีผู้นิยมจนทุกวันนี้

ท่านมีชีวิตอยู่นานถึง 5 แผ่นดิน ตั้งแต่รัชกาลที่ 1 ถึงรัชกาลที่ 5 พระคาถาของท่านที่ดังมากคือ
“ชินบัญชร” ครั้นถึงเดือน 5 ปีกอก พ.ศ. 2415 เป็นปีที่ 5 ของรัชกาลที่ 5 สอเด็จพระพุทธฉายาจารย์โตพรหม
รังสีไปดูการก่อพระองค์โตที่วัดระฆังและได้อาพรและมรณภาพที่ศาลาวัดบางขุนพรหม ด้วยโรคชรา.....